

ХИМИЯНЫ ОҚЫТУ ҮРДІСІНДЕ СТУДЕНТТЕРДІҢ ЖЕКЕ ТҰЛҒАСЫН ДАМУЫ НЕГІЗДЕРІ

Тасбалтаева А.Б. – Абай атындағы ҚазҰПУ PhD докторанты, **Унербаева З.О.** – Абай атындағы ҚазҰПУ п.ғ.к., доценті, **Суйгенбаева А.Ж.** - М.Өуезов ат.ОҚУ т.ғ.к., доценті, **Жунисбекова Д.А.** – М.Өуезов ат.ОҚУ т.ғ.к., доценті
Шымкент, Қазақстан

Қазіргі кезде елдің инновациялық дамуы ең алдымен жаратылыстану ғылымдарының жетіктіктеріне сүйенеді. Дарындылықты анықтауға және дамытуға белсенді қызығушылық байқалады. Әрбір студенттің дарынды ерекшеліктерін ескере отырып, оқушы мен мұғалімнің бірлесіп жұмыс істеуін, олардың үйде өздігінен орындайтын тапсырмаларын, аудиторияда және аудиториядан тыс жұмыстарын үйлестірудің неғұрлым қолайлы түрлерін анықтауды талап етеді. Сонымен қатар, дарынды студенттердің оқу үрдісін сипаттайтын бірқатар ерекше қабілеттері бар, олар негізінен оқытудың үш негізгі аспектісімен ерекшеленеді: жылдам оқу қарқыны, терең түсіну және ерекше қызығушылық.

Сонымен қатар Блум моделінде пәндік қабілеттер баланың жеке басының белгілі бір қызмет түріне қызығушылығын, бағытын, белгілі бір білім саласына немесе қызмет саласына ерекше қатынасын анықтайды. Адам өзінің пәндік қабілеттері мен бірге басқа да қабілеттер үздіксіз дамытатын болса, жұмысты оңай және сәтті орындайды. Химиялық дарындылық жаратылыстану ғылымының пәндері мен химияны оқу қабілетілігі студенттерді тереңдете оқытудың ерекшеліктері белгіленеді. Ғалымдар химиялық дарындылықты арнайы бөлмейді. Химиялық дарындылық туралы мәселе Е.В. Пажитневаның еңбектерінде көтеріледі [1-2]. Біз химиялық дарындылықты дамыту арқылы химиялық ойлануға және дәлелдермен жұмыс істеуге мүмкіндік береді. Химиялық ойлануға мәжбүр ететін фактілермен жұмыс істеу мүмкіндігі бізге химиялық

қабілеттер туралы айтуға мүмкіндік береді. Химиктер заттарға және олардың қасиеттері мен түрленуіне қызығушылық танытады.

Атап айтқанда, Қазақстандағы дарынды балаларға білім беру 1992 жылы құрылғаннан бері заңмен қолдау тапты. Қазақстан Үкіметінің, әсіресе ғылым, техника, инженерия және математика саласындағы тұрақты қолдауымен дарынды балалар тез өсіп, ұлт пен әлемді басқаратын шығармашылық ғалымдарды тәрбиелеу миссиясын орындап келеді. Демек, дарынды оқушыларды анықтау және олардың ғылым, техника, инженерия және математика саласындағы дарындылығын дамыту дарынды балалардың, ата-аналардың, тәрбиешілердің және әкімшілердің негізгі қызметі болып табылады.

Химияға жаңа тақырыпты енгізу үшін оқытушы көбінесе қызықты демонстрация жасайды немесе студенттердің қызығушылығын ояту үшін қиын сұрақ қояды. Оқытушылар демонстрацияны студенттерге сұрақтар қою арқылы ынталандыру үшін де қолданылады.

Мұнда сипатталған интерактивтілік дарынды студенттерді жоғары оқу орындарындағы химияны оқытудың маңызды аспектісін көрсетеді: дарынды студенттердің абстрактілі химиялық ұғымдарды игеру қабілетіне қатысты оқыту сипаттамасындағы айырмашылықтары байқалады. Химияны оқыту саласындағы зерттеулер мен тәжірибелер абстрактілі түсініктерді оқытуға және зерттеуге бағытталған, өйткені бұл химия нұсқауларындағы негізгі ерекшеліктердің бірі (мысалы, ұсыну әдістері: макро, микро, символ және химиялық және оқу процесі болып табылады. Оқытушылар өздерінің оқуларында таныстыру тәсілдерін ерекше атап өтеді, өйткені бұл химияны оқытуда қиын деп саналады. Алайда, химияны оқытуда дарынды студенттерге үлкен екпін қажет емес. Химия сыныбында басқа студенттер үшін қиын деп саналатын ұғымдарды түсіндіру үшін оқытушылар әдеттегі сабақта өткізетін барлық оқу уақытын дарынды студенттерге бөлу қажет емес.

Бұл зерттеуде дарынды студенттердің жоғары оқу орындарында оқытудың бірнеше аспектілерін анықтайды. Сонымен қатар дарынды студенттердің сипаттамалары туралы және дарынды студенттердің ерекше мінез-құлқына қалай жақсы жауап беру туралы оқытушылардың білім деңгейін көтеру және өзара түсінісуге көмектеседі. Қазіргі зерттеулер мұндай біліктілікті арттыру қажеттілігін күшейтеді. Сондай-ақ, біз химия мазмұнын және аралас қабілеттері бар сыныпта дарынды студенттерді қалай оқыту туралы педагогикалық білімді терең зерттеу қажеттілігін көрсетеді.

Дарынды студенттерді оқыту олардың болашақта тұлға ретінде қалыптасуына, білімді сапалы, жүйелі қабылдай алуына көмектеседі. Осы тұрғыдан алғанда, дарынды студенттерге арналған оқу жоспарына өзгеріс енгізу жөніндегі ұсыныстарында шетел ғалымдары пікіріне сүйенсек, жоспарда жоғары деңгейде ойлау, біліктілігін дамыту және проблемаларды шешу дағдылары қамтылуы керектігі айтылады.

Әдебиеттер

1.Пажитнева Е.В., Профессионально ориентированные технологии как средствооптимизации подготовки студентов-химиков к работе с одаренными учащимися /Сибирский педагогический журнал. – №14. – 2008. – с. 280-287.

2.Пажитнева Е.В., Соколова И.Ю., Активно-игровые технологии в подготовкебудущих преподавателей химии классического университета к работе с одареннымиучениками /Материалы международной научно-практической конференции «Модернизация системы непрерывного образования». – Махачкала, 26-28 июня 2009г. – с. 177-180.

3.Bloom B.S., ed. 1985. Developing Talent in Young People. New York, NY: Ballantine.